2025/2437

10.12.2025

NÕUKOGU OTSUS (EL) 2025/2437,

20. november 2025,

Euroopa Liidu nimel võetava seisukoha kohta ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni osaliste konverentsi 20. koosolekul (CITES CoP20) (Samarkand, Usbekistan, 24. november – 5. detsember 2025)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 192 lõiget 1 koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsioon (edaspidi „CITES“) ([1]), millega liit ühines nõukogu otsusega (EL) 2015/451, ([2]) jõustus 1. juulil 1975.

(2) CITESi XI artikli lõike 3 kohaselt võib konventsiooniosaliste konverents muu hulgas võtta vastu otsuseid CITESi liidete muutmiseks.

(3) Osaliste konverentsil tuleb oma 20. koosolekul, mis toimub 24. novembrist 5. detsembrini 2025 (edaspidi „CITES CoP20“), võtta vastu otsused 51 ettepaneku kohta, milles käsitletakse CITESi liidete muutmist, ning mitme muu küsimuse kohta, mis on seotud CITESi rakendamise ja tõlgendamisega.

(4) On asjakohane määrata kindlaks liidu nimel CITES CoP20-l võetav seisukoht, kuna CITESi liidete muudatused on liidule siduvad, ja mitu muud otsust, nagu liidu õigusesse üle võetavad resolutsioonide muudatused, võivad otsustavalt mõjutada liidu õiguse sisu, eelkõige komisjoni määrust (EÜ) nr 865/2006 ([3]) ja komisjoni rakendusmäärust (EL) nr 792/2012 ([4]).

(5) Enne CITES CoP20 toimumist eri ettepanekute suhtes võetav liidu seisukoht põhineb ettepanekute kasulikkuse eksperdianalüüsil, võttes arvesse CITESi sätteid ja parimaid olemasolevaid teaduslikke tõendeid ning nende ettepanekute kooskõla liidu asjaomaste õigusnormide ja poliitikameetmetega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni osaliste konverentsi 20. koosolekul (edaspidi „CITES CoP20“), on esitatud käesoleva otsuse lisades.

([1]) Ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsioon (ELT L 75, 19.3.2015, lk 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/convention/2015/451/oj).

([2]) Nõukogu 6. märtsi 2015. aasta otsus (EL) 2015/451, mis käsitleb Euroopa Liidu ühinemist ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooniga (CITES) (ELT L 75, 19.3.2015, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2015/451/oj).

([3]) Komisjoni 4. mai 2006. aasta määrus (EÜ) nr 865/2006, millega kehtestatakse looduslike looma- ja taimeliikide kaitset nendega kauplemise reguleerimise teel käsitleva nõukogu määruse (EÜ) nr 338/97 üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 166, 19.6.2006, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/865/oj).

([4]) Komisjoni 23. augusti 2012. aasta rakendusmäärus (EL) nr 792/2012, millega nähakse ette nõukogu määruses (EÜ) nr 338/97 (looduslike looma- ja taimeliikide kaitse kohta nendega kauplemise reguleerimise teel) sätestatud lubade, sertifikaatide ja muude dokumentide kujundust käsitlevad eeskirjad ning muudetakse komisjoni määrust (EÜ) nr 865/2006 (ELT L 242, 7.9.2012, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2012/792/oj).

Artikkel 2

Juhul kui pärast käesoleva otsuse vastuvõtmist ja enne CITES CoP20 või selle ajal esitatud uus teaduslik või tehniline teave võib mõjutada artiklis 1 osutatud seisukohta või kui kõnealusel koosolekul tehakse muudetud või uusi ettepanekuid, mille kohta liidu seisukoht veel puudub, võetakse liidu seisukoht vastu kohapeal koordineerides, enne kui CITES CoP20 hakkab otsustama kõnealuste ettepanekute üle. Sellisel juhul peab liidu seisukoht olema kooskõlas käesoleva otsuse lisades sätestatud põhimõtetega.

Artikkel 3

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Brüssel, 20. november 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

K. KALLAS

1. LISA

Liidu seisukoht põhiküsimustes, mis tulevad arutlusele ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni osaliste konverentsi 20. koosolekul (CITES CoP20) (Samarkand, Usbekistan, 24. november – 5. detsember 2025)

A. **Üldised kaalutlused**

1. Liit peab ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni (CITES) üheks peamiseks bioloogilise mitmekesisuse säilitamist ja looduslike liikidega kaubitsemise vastast võitlust käsitlevaks rahvusvaheliseks konventsiooniks.

2. Liit peaks CITESi osaliste konverentsi 20. koosolekuks (CITES CoP20) võtma vastu ambitsioonika seisukoha kooskõlas liidu asjaomaste poliitikameetmete ja rahvusvaheliste kohustustega, eelkõige ÜRO kestliku arengu eesmärkidega, bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames vastu võetud Kunmingi-Montreali üleilmse elurikkuse raamistikuga, CITESi strateegilise visiooniga ja ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 79/313 ebaseadusliku looduslike liikidega kaubitsemise vastu võitlemise kohta. Liidu seisukoht peaks ühtlasi aitama saavutada liidu tasandi eesmärke, mis on seatud ELi elurikkuse strateegias aastani 2030, ELi läbivaadatud tegevuskavas looduslike liikidega kaubitsemise vastu võitlemiseks, ([1]) ELi lähenemisviisis, millega edendatakse kaubandust ja kestlikku arengut, ning Euroopa rohelises kokkuleppes.

3. Liidu prioriteedid CITES CoP20-l peaksid olema järgmised:

— järgides teaduspõhist lähenemisviisi, reguleerida rahvusvahelist kauplemist selliste ohustatud looma- ja taimeliikidega, mille puhul kauplemine ületab kestlikku taset, ning

— tugevdada rahvusvahelise üldsuse reaktsiooni looduslike liikidega kaubitsemisele.

4. Liit peaks CITES CoP20-l tagama, et liidu kui CITESi osalise staatust ja õigusi austatakse täielikult kooskõlas CITESi sätetega.

5. Liidu seisukohas peaks arvesse võtma CITESi mehhanismide võimalikku panust liikide kaitsestaatuse parandamisse ja tunnustama samal ajal nende riikide tehtud tööd, kes on võtnud kasutusele tulemuslikud kaitsemeetmed.

6. Liidetesse kandmiste arv ja nende ellurakendamisega seotud CITESi menetluste keerukus on oluliselt suurenenud. Liit peaks tagama, et CITES CoP20-l vastu võetavates otsustes keskendutakse CITESi seisukohast olulistele küsimustele. Liit peaks tagama, et tehtavad otsused suurendavad CITESi tõhusust, vähendades mis tahes tarbetut halduskoormust ning leides praktilised, kulutõhusad ja toimivad lahendused rakendamise, nõuete täitmise tagamise ja järelevalvega seotud probleemidele.

7. Paljud CITES CoP20-l vastu võetavad otsused rakendab ellu CITESi alaline komitee, mis on osaliste konverentsi peamine allorgan. CITES CoP20-ks kindlaks määratud liidu seisukoht peaks seega ühtlasi olema aluseks liidu lähenemisviisile vahetult enne ja pärast CITES CoP20-t toimuval alalise komitee 79. ja 80. kohtumisel.

B. **Konkreetsed teemad**

8. CITES CoP20-le on esitatud kaalumiseks 51 CITESi liidete muutmise ettepanekut. Neist kaheksa on esitanud liit kas ettepaneku peamise või kaasesitajana ning liit peaks nende vastuvõtmist loomulikult ka toetama.

([1]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Looduslike liikidega kaubitsemise vastu võitlemise ELi tegevuskava läbivaatamine“ (KOM(2022) 581).

9. Liidu seisukoht peaks kõigi CITESi liidete muutmise ettepanekute puhul põhinema asjaomase liigi kaitsestaatusel ja mõjul, mida kauplemine selle liigi staatusele avaldab või võib avaldada. Selleks tuleks arvesse võtta kõige asjakohasemaid ja usaldusväärsemaid teaduslikke tõendeid kooskõlas resolutsiooniga Conf. 9.24 CITESi I ja II liite muutmise kriteeriumide kohta.

10. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ettepanekutega hõlmatud liikide levilariikide seisukohtadele. Muu hulgas on need peamine vahend nende inimeste panuse edastamiseks, kes elavad tihedas kontaktis loodusega, ja kelle teadmised, hool ning tegevus elurikkuse säilitamisel ja kestlikul kasutamisel on olulised CITESi tulemuslikuks rakendamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks.

11. Liit leiab, et üldjuhul tuleks CITESi loomakomitee, taimekomitee ja alalise komitee esitatud ettepanekuid CITESi liidete muutmiseks toetada. Samuti tuleks arvesse võtta CITESi sekretariaadi ning IUCNi ja TRAFFICu ([2]) ning kaubanduslikul eesmärgil kasutatavate mereliikide puhul ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) kaheksanda spetsiaalse nõuandva eksperdirühma hinnangut ettepanekute kohta.

12. Nõukogu otsuses (EL) 2025/1314 ([3]) pooldab liit järgmiste liikide kandmist liidetesse:

— *Pelophylax epeiroticus*, *Pelophylax shqipericus*, *Pelophylax ridibundus* ja *Pelophylax lessonae* (veekonnad) CITESi II liitesse (edaspidi „II liide“) (jõustumisega 18 kuu pärast);

— *Anguilla* spp. (angerjad) II liitesse (jõustumisega 18 kuu pärast);

— *Centrophoridae* (astelhaid) II liitesse;

— *Holothuria lessoni* II liitesse;

— *Actinopyga echinites*, *Actinopyga lecanora*, *Actinopyga mauritiana*, *Actinopyga miliaris*, *Actinopyga palauensis* ja *Actinopyga varians* (meripurad) II liitesse ning

— *Commiphora wightii* (india mürripuu) II liitesse.

Samuti on liit otsustanud kaasesitada ja toetada Panama ettepanekut viia CITESi II liitest üle CITESi I liitesse kanne *Carcharhinus longimanuse* (pikkuim-hallhai) kohta ning Brasiilia ettepanekut kanda II liitesse *Galeorhinus galeus* (supihai) ja *Mustelus* spp. (kärphaid).

13. *Anguilla* spp. (angerjad) puhul peaks liidu seisukoht olema toetada võimalikult rangete meetmete vastuvõtmist eesmärgiga kaitsta liiki *Anguilla anguilla* (euroopa angerjas) ja teisi perekonda *Anguilla* kuuluvaid liike mittesäästvast kaubandusest ja ebaseaduslikust kaubandusest tuleneva edasise arvukuse vähenemise eest, võttes arvesse konventsiooniosaliste konverentsi kaalutavate eri meetmete ja otsuste vastastikust täiendavust ja koostoimet.

14. Liidu seisukoht looduslike liikidega kaubitsemist käsitlevate ettepanekute puhul peaks kajastama liidu terviklikku lähenemisviisi looduslike liikidega kaubitsemise tõkestamisele, mille kohaselt tuleb tegeleda sellise kaubitsemise algpõhjustega, tugevdada looduslike liikidega kaubitsemise vastu võitlemise õigus- ja poliitikaraamistikke, tagada tulemuslik kehtivate normide jõustamine ning soodustada looduslike liikidega kaubitsemise vastaseid ülemaailmseid partnerlusi, nagu on kirjeldatud ELi läbivaadatud tegevuskavas looduslike liikidega kaubitsemise vastu võitlemiseks.

15. Samuti peaks liit toetama algatusi, mis aitavad suurendada asjaomaste ametiasutuste suutlikkust ning jagada teavet ja parimaid tavasid, et paremini rakendada CITESit ja tõhustada päritolu-, transiidi- ja sihtriikide koostööd.

([2]) Rahvusvaheline Looduse ja Loodusvarade Kaitse Liit (IUCN) ja TRAFFIC on spetsialiseerunud looduslike liikidega kauplemise küsimustele ja esitavad enne iga osaliste konverentsi CITESi liidete muutmise ettepanekute kohta põhjaliku hinnangu.

([3]) Nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsus (EL) 2025/1314, mis käsitleb Euroopa Liidu nimel ettepanekute esitamist ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni (CITES) liidete muutmiseks ning seisukohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel kõnealuse konventsiooni osaliste konverentsi 20. koosolekul (ELT L, 2025/1314, 30.6.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/1314/oj).

16. Liit märgib, et konventsiooniosalised on esitanud mitu ettepanekut, mis käsitlevad rahvusvahelist elevandiluuga ja ninasarvikusarvedega kauplemist. Liit leiab, et nendega kauplemise taaslubamise tingimused ei ole täidetud ega toeta nimetatud kauplemise taasavamise ettepanekuid CoP20-l. Seoses kohalike elevandiluu ja ninasarvikute sarvede turgudega peaks liit CITESi kohaldamisala piires jätkuvalt toetama parimatel kättesaadavatel tõenditel põhinevaid proportsionaalseid ja tulemuslikke meetmeid.

17. Liit märgib, et CITESi laiendamine liidete muutmiseks ja täiendavate liikide lisamiseks või nende loetelustaatuse muutmiseks on märkimisväärselt suurendanud CITESi raames tehtava töö mahtu ja keerukust ning seab üha suuremaid nõudmisi CITESi sekretariaadile, komiteedele ja konventsiooniosalistele. Samal ajal ei ole rahastamine selle suurenenud töökoormusega samaväärselt kasvanud. Liit peaks neid arengusuundi nõuetekohaselt arvesse võtma, kui ta määrab kindlaks oma prioriteedid CITES CoP20-ks ning kui tuleb arutlusele CITESi sekretariaadi tulevane eelarve.

2. LISA

Liidu seisukoht teatavate ettepanekute kohta, mis on esitatud ohustatud looduslike looma- ja taimeliikidega rahvusvahelise kauplemise konventsiooni (CITES) osaliste konverentsi 20. istungjärguks

(Samarkand, Usbekistan, 24. november – 5. detsember 2025)

„+“	märgib pooltseisukohta
„—“	märgib vastuseisukohta
„0“	märgib avatud seisukohta, kuna seisukoha võtmiseks puudub piisav teave
„(+)“	märgib toetust, mis sõltub lisateabe olemasolust ja/või ettepanekusse muudatuste tegemisest
„(-)“	märgib vastuseisukohta, mis võidakse täiendavate toetavate tõendite esitamise ja/või ettepaneku märkimisväärse muutmise korral uuesti läbi vaadata

1. **TÖÖDOKUMENDID**

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja [1]	Märkused	Seisukoht
Avatseremoonia			*Dokument puudub*	
Tervituskõned			*Dokument puudub*	
Haldus- ja finantsküsimused				
1.	Istungjärkude juhataja ja asejuhataja ning I ja II komitee juhatajate **valimine**		*Dokument puudub*	
2.	**Päevakorra** vastuvõtmine CoP20 Doc. 2	Sekretariaat		
3.	**Tööprogrammi** vastuvõtmine			
4.	**Konventsiooniosaliste konverentsi kodukord**		Toetada kodukorra punkti 25.6 kohta soovitatud muudatusi ja otsuse eelnõu etapiviisilist lähenemisviisi käsitleva arutelu jätkamise kohta.	+
5.	**Volituste kontrollimise** komitee			
	5.1 Volituste kontrollimise komitee moodustamine		*Dokument puudub*	
	5.2 Volituste kontrollimise komitee aruanne		*Dokument puudub*	
6.	**Vaatlejate** osalemise lubamine			
7.	Sekretariaadi ja konventsiooniosaliste konverentsi istungjärkude **haldamine, rahastamine ja eelarve**			
	7.1 Sekretariaadi haldamine	Sekretariaat		

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja [1]	Märkused	Seisukoht
	7.2	UNEPi tegevdirektori aruanne haldus- ja muude küsimuste kohta	UNEP		
	7.3	2023.–2025. aasta finantsaruanded			
	7.4	Eelarve ja tööprogramm aastateks 2026–2028			
	7.5	Konventsiooniosaliste konverentsi istungjärkude korraldamine			
8.	Finants- ja eelarveküsimuste allkomitee pädevused CoP20 Doc.8		SC		
9.	Komiteede tööd mõjutavad uued probleemid CoP20 Doc. 9		SC	Toetada resolutsiooni Conf. 18.2 muudatusi ja otsuste 19.1–19.3 väljajätmist. Täiendavaid ettepanekusse tehtavaid muudatusi, millel oleks märkimisväärne mõju sekretariaadi ressurssidele, ei tohiks toetada.	(+)
10.	Juurdepääs rahastamisele				
11.	Delegaatide toetamise projekt CoP20 Doc. 11		Sekretariaat, konsulteerides SC-ga	Toetada resolutsiooni Conf. 17.3 (Rev. CoP19) muudatusi ning otsuste 18.12 ja 19.10 väljajätmist.	+
Strateegilised küsimused					
12.	**Komiteede** aruanded ja soovitused				
	12.1	***Alaline*** komitee			

Nr	Päevakorrapunkt			Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
		12.1.1	Juhataja aruanne CoP20 Doc. 12.1.1	SC	*Otsust ei ole vaja*	
		12.1.2	Uute piirkondlike liikmete ja asendusliikmete valimine		*Dokument puudub*	
	12.2	***Looma***komitee				
		12.2.1	Juhataja aruanne CoP20 Doc. 12.2.1	AC	Võtta aruanne teadmiseks ja toetada soovitusi.	+
		12.2.2	Uute piirkondlike liikmete ja asendusliikmete valimine		*Dokument puudub*	
	12.3	***Taime***komitee				
		12.3.1	Juhataja aruanne CoP20 Doc. 12.3.1	PC	*Otsust ei ole vaja*	
		12.3.2	Uute piirkondlike liikmete ja asendusliikmete valimine		*Dokument puudub*	
13.	CITESi **strateegiline visioon** CoP20 Doc. 13			SC	Toetada resolutsioonide Conf. 16.4 ja 18.3 muudatusi ning otsuste 19.11–19.13 väljajätmist. Taotleda otsuse 19.14 pikendamist, et teha kindlaks asjakohasem lisanäitaja. Lisada järjepidevad viited BBNJ kokkuleppele (avamereleping).	(+)
14.	Konventsiooni töö ja tõhususe parandamine alaliselt tegutsevate komiteede kaudu CoP20 Doc. 14			SC, AC, PC	Toetada istungitevahelise töörühma loomist komiteede töö prioriseerimiseks.	+

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja [1]	Märkused	Seisukoht
15.	CITESi roll rahvusvahelise looduslike liikidega kauplemisega seostatava zoonooside esilekerkimise riski vähendamisel				
	15.1	Alalise komitee aruanne CoP20 Doc. 15.1	SC	Toetada otsuste eelnõusid, kuid soovitada teatavaid muudatusi otsuses 20.BB, et lihtsustada loomakomitee tööd.	(+)
	15.2	Terviseühtsus ja CITES: CITESis loetletud liikidega kauplemisest inimeste ja loomade tervisele tulenevate riskide vähendamine CoP20 Doc. 15.2	Senegal	Mitte toetada resolutsiooni eelnõu, mis läheb CITESi volitustest kaugemale.	—
16.	**Koostöö**				
	16.1	Koostöö mitmepoolsete keskkonnalepingute ja muude rahvusvaheliste organisatsioonide raames CoP20 Doc.16.1	SC	Toetada resolutsiooni Conf. 16.4 muudatusi ja otsuste eelnõusid. Teha siiski ettepanek lisada uus põhjendus, milles viidatakse BBNJ kokkuleppele.	(+)
	16.2	Koostöö ülemaailmse taimekaitsestrateegiaga CoP20 Doc. 16.2	SC	Toetada resolutsiooni Conf. 16.5 muudatusi ning otsuste 19.22 ja 19.23 väljajätmist.	+
	16.3	CITESi ja metsloomade rändliikide kaitse konventsiooni ühine Aafrika kiskjalisi käsitlev algatus CoP20 Doc. 16.3	AC, konsulteerides SC-ga	Toetada läbivaadatud otsuste muudatusi ja otsuste eelnõude vastuvõtmist.	+
	16.4	Looduslike liikidega seotud kuritegevuse vastase võitluse rahvusvaheline konsortsium CoP20 Doc. 16.4	Sekretariaat	Toetada otsuse eelnõu 20.AA vastuvõtmist ning otsuste 19.26 ja 19.27 väljajätmist.	+
	16.5	Koostöö valitsustevahelise bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitleva teaduslik-poliitilise foorumiga CoP20 Doc. 16.5	SC	Toetada otsuste eelnõusid ning otsuste 19.28 ja 19.29 väljajätmist.	+

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja [1]	Märkused	Seisukoht
17.	**Maailma looduslike liikidega kauplemise aruanne** CoP20 Doc. 17	SC	Toetada otsuste eelnõusid, kuid soovitada selguse huvides teatavaid väiksemaid muudatusi. Panna lisaks ette uus otsus, milles kutsutakse osalisi üles andma tagasisidet ülevaatearuande ülesehituse kohta. Toetada otsuste 19.30 ja 19.31 väljajätmist.	(+)
18.	**CITES ja metsad** CoP20 Doc. 18	Sekretariaat, konsulteerides SC-ga	Toetada otsuste eelnõusid, kui neid muudetakse, et seada tulevased meetmed sõltuvusse taimekomitee aruande läbivaatamisest.	(+)
19.	**Konventsiooni keelestrateegia** CoP20 Doc.19	SC	Toetada kavandatud edasisi samme ning otsuste 19.38 ja 19.39 muudatusi.	+
Suutlikkuse suurendamine				
20.	**Suutlikkuse suurendamise raamistik** CoP20 Doc. 20	SC	Toetada otsuste muudatusi.	+
21.	**Nõuete järgimise abiprogramm** CoP20 Doc. 21	SC	Toetada otsuste eelnõusid ja otsuste 19.44–19.46 väljajätmist.	+
22.	**Üleriigiline märkimisväärse kauplemise hindamine** CoP20 Doc. 22	SC	Toetada otsuste eelnõusid ning otsuste 19.47 ja 19.48 väljajätmist.	+
23.	**CITESi puuliikide programm** CoP20 Doc. 23	Sekretariaat	Toetada otsust ning otsuste 19.49 ja 19.50 väljajätmist.	+
CITES ja inimesed				
24.	**ÜRO ülemaailmne elusloodeuse päev** CoP20 Doc. 24	Sekretariaat	*Otsust ei ole vaja*	

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja [1]	Märkused	Seisukoht
25.	**CITESi soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava** CoP20 Doc. 25	SC	Sooga seotud rollide tunnustamine looduslike liikide kaitses on ELi jaoks oluline. Toetada sooga seotud küsimuste tulemuslikku käsitlemist. Jääma avatuks muude alternatiivide uurimisele, et tugevdada resolutsiooni Conf. 19.3, mis käsitleb sooküsimust ning rahvusvahelist looduslike looma- ja taimeliikidega kauplemist.	(+)
26.	**CITESi ülemaailmne noortevõrgustik** CoP20 Doc. 26	Costa Rica, Filipiinid, Ghana, Hiina, Kuveit, Lõuna-Aafrika, Sambia, Singapur, Sudaan, Zimbabwe	Toetada resolutsiooni Conf. 17.5 muudatusi.	+
27.	**Põlisrahvaste ja kohalike kogukondade kaasamine** CoP20 Doc. 27	SC	Tervitada mittesiduvaid suuniseid kui head alust edasisteks aruteludeks, rõhutades, et sellist kaasamist on kõige parem korraldada riiklikul tasandil. Toetada soovitusi b–d. Soovituse a suhtes seisukohta ei võeta.	0
28.	**Eelnõu: resolutsioon, millega luuakse alalise komitee juurde CITESi lisadesse kantud looma- ja taimeliikide läheduses elavate inimeste nõuandev allkomitee ja sellega seotud vabatahtlik fond ning kehtestatakse nende tegevuskorrad** CoP20 Doc. 28	Zimbabwe	Mitte toetada kavandatava allkomitee loomist.	—
29.	**Elatusvahendid**			
	29.1 Alalise komitee aruanne CoP20 Doc. 29.1	SC	Toetada resolutsioonis Conf. 16.6 kavandatud väljajätmisi; mitte toetada viidet kuuele strateegiale; toetada tingimuslikult teatavate otsuste eelnõude teatavaid elemente koos muudatustega, et viia need kooskõlla CITESi volitustega; toetada asjaomaste rakendatud otsuste väljajätmist.	(-)

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
	29.2	Sambia esitatud dokument CoP20 Doc. 29.2	Sambia	Mitte toetada resolutsiooni Conf. 16.6 muudatusi ja suuniste levitamist.	—
30.	**Inimõiguste, elatusvahendite ja toiduga kindlustatuse integreerimine CITESi rakendamisse** CoP20 Doc. 30		Zimbabwe	Mitte toetada resolutsiooni eelnõu, mis läheb CITESi volitustest kaugemale.	—
31.	**Nõudluse vähendamine**, et võidelda ebaseadusliku kauplemise vastu CoP20 Doc. 31		SC	Toetada otsuste eelnõusid ja otsuste 19.55–19.57 väljajätmist.	+
Kehtivad resolutsioonid ja otsused					
32.	**Resolutsioonide läbivaatamine** CoP20 Doc. 32		Sekretariaat	Toetada resolutsioonide muudatusi ja otsuse eelnõu.	+
33.	**Otsuste läbivaatamine** CoP20 Doc. 33		Sekretariaat	Toetada resolutsiooni muudatusi, rakendatud otsuste väljajätmist ning otsuste 19.71–19.73 (Madagaskari palisandrite, eebenipuuliste ja dalbergiate kohta) ja 17.256 (hallpapagoide kohta) säilitamist.	(+)
Nõuete järgimine					
34.	**Riikide õigusaktid konventsiooni rakendamiseks** CoP20 Doc. 34		Sekretariaat	Toetada soovitusi a) võtta vastu lisas 1 esitatud otsuste eelnõud ja c) jätta välja otsused 19.58–19.62. Mitte toetada soovitust 38 b suuniste avaldamise kohta ning soovitada alalisel komiteel suunised läbi vaadata.	(+)

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
35.	**Nõuete järgimisega seotud küsimused**				
	35.1	CITESi nõuete järgimise korda käsitlevate XIII artikli ja resolutsiooni Conf. 14.3 (Rev. CoP19) rakendamine CoP20 Doc. 35.1	Sekretariaat	Üldjoontes toetada soovitusi, kuna esimene hinnang on positiivne, kuid vaja on täiendavaid analüüse.	(+)
	35.2	Riiklike elevandiluu tegevuskavadega seotud protsessi läbivaatamine CoP20 Doc. 35.2	SC	Toetada resolutsiooni Conf. 10.10 muudatusi ja otsuse eelnõu. Toetada otsuste 19.68–19.70 väljajätmist.	+
	35.3	Macdonaldi varjukala (*Totoaba macdonaldi*) CoP20 Doc. 35.3	Sekretariaat	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist. Soovitada lisada soovitus korraldada iga-aastane kalifornia pringli vaatlusuuring.	(+)
36.	**Teadaolevalt vangistuses kasvatatud loomaisenditega kauplemise läbivaatamist käsitleva resolutsiooni Conf. 17.7 (Rev. CoP19) sätete läbivaatamine** CoP20 Doc. 36		SC	Toetada kavandatud otsust ja resolutsiooni Conf. 17.7 muudatusi. Toetada otsuste 19.63–19.65 väljajätmist.	+
37.	**I lisas loetletud liikide isendite omamine** CoP20 Doc. 37		SC.	Mitte toetada soovitusi a ja b, kuna need on vastuolus konventsiooni VIII artikliga. Toetada resolutsiooni Conf. 8.4 muudatusi ning rakendatud otsuste väljajätmist.	(-)
Ebaseaduslik kauplemine ja nõuete järgimise tagamine					
38.	Nõuete järgimist ja nõuete järgimise tagamist käsitleva **resolutsiooni Conf. 11.3** (Rev. CoP19) **läbivaatamine** CoP20 Doc. 38		SC	Toetada resolutsiooni Conf. 11.13 muudatusi ning rakendatud otsuse väljajätmist.	+

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
39.	**Nõuete järgimise tagamisega seotud küsimused** CoP20 Doc. 39	Sekretariaat	Üldjoontes toetada soovitusi.	(+)
40.	**Looduslike liikidega seotud kuritegevust käsitlevate õigusnormide järgimise tagamise toetamine Lääne- ja Kesk-Aafrikas** CoP20 Doc. 40	SC	Toetada otsuste eelnõusid sekretariaadi poolt muudetud kujul ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
41.	**CITESi suurte kaslastega tegelev töökond** CoP20 Doc. 41	SC	Toetada otsuste eelnõusid ning otsuste 19.92 ja 19.93 väljajätmist.	+
42.	**ETISe programmi läbivaatamise käigus esitatud prioriteetsete soovituste rakendamine** CoP20 Doc. 42	SC	Üldjoontes toetada otsuste 19.94–19.96 kehtivuse pikendamist ja algse otsuse eelnõu vastuvõtmist (sekretariaadi poolt muutmata kujul). Võib siiski olla vaja teatavaid muudatusi, et tagada kõigi ETISega seotud dokumentide puhul ühtne lähenemisviis, võttes samal ajal arvesse sekretariaadi märkusi.	(+)
43.	**Konventsiooniosaliste kategoriseerimine ETISes** CoP20 Doc. 43	SC	Üldjoontes toetada NIAP-protsessi suuniste 1. etapi punktis a kasutatavate kriteeriumide vastuvõtmist. Kriteeriume võib siiski olla vaja mõnevõrra veel viimistleda ja täpsustada, eelkõige selleks, et tagada nende siduvus. Lisaks tuleks tagada, et kategoriseerimisel kasutatakse ka kontekstipõhist teavet – praegu see soovitustes ei sisaldu. Punkti 13 alapunktis a esitatud väljajätukriteeriumid on aegunud ja neid tuleks ajakohastada järgmiselt: „ETISe analüüside suhtes tuleks kohaldada väljajätukriteeriume, mille puhul lähtutakse MIKE-ETIS TAGi poolt läbi vaadatud uusimatest ajakohastatud ETISe andmetest.“	(+)
44.	**Elevandiluu konfiskeerimine** ja elevandiluu siseturud CoP20 Doc. 44	SC	Toetada otsuste 19.99–19.101 väljajätmist.	+
45.	Ebaseaduslik kauplemine **geparditega** (*Acinonyx jubatus*) CoP20 Doc. 45	SC	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
46.	**Merikilpkonnad** (*Cheloniidae spp.* ja *Dermochelyidae spp.*) CoP20 Doc. 46		SC	Toetada resolutsiooni Conf. 19.5 muudatusi. Toetada rakendatud otsuse väljajätmist.	+
47.	**Kilpkonnalised** (*Testudines spp.*)				
	47.1	Alalise komitee ja sekretariaadi aruanne CoP20 Doc. 47.1		Üldjoontes toetada resolutsiooni Conf. 11.9 (Rev. CoP18) muudatuse vastuvõtmist ning toetada otsuste 19.123–19.127 väljajätmist. Üldjoontes toetada otsuste eelnõude muudetud ja konsolideeritud versiooni, mille sekretariaat koostas dokumendis 47.2 esitatud sekretariaadi märkuste all.	(+)
	47.2	Madagaskari kilpkonnalistega kauplemine CoP20 Doc. 47.2	EL	Toetada otsuste eelnõude muudetud ja konsolideeritud versiooni, mille sekretariaat on koostanud sekretariaadi märkuste all.	+
Kauplemise reguleerimine					
48.	Ettepanek muuta **resolutsiooni Conf. 12.3** (Rev. CoP19) CoP20 Doc. 48			Mitte toetada resolutsiooni Conf. 12.3 muudatusi. Kõnealuste muudatustega tekitataks täiendavad koormavad menetlused ja need mõjutaksid osaliste õigust kehtestada rangemad riigisisesed meetmed.	—
49.	**Seadusliku omandamise kontrollimine** CoP20 Doc. 49		Sekretariaat SC taotlusel	Mitte toetada soovitust 24 c, sest suuniseid ei saa nende praegusel kujul toetada. Eelkõige tuleb mõiste „eellased“, kui osalised seda vajalikuks peavad, asjaomas(t)e resolutsiooni(de) muutmise kaudu korralikult määratleda, enne kui see suunistesse lisatakse. Toetada otsuste eelnõude ning resolutsiooni Conf. 18.7 lisade 1 ja 3 muudatuste vastuvõtmist vastavalt soovitustele 24 a ja b. Toetada rakendatud otsuste väljajätmist vastavalt soovitusele 24 d.	(-)

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
50.	**Kauplemise kahjutuse kindlakstegemine** CoP20 Doc. 50	AC, PC	Toetada otsuste eelnõude vastuvõtmist ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
51.	**Kauplemise kahjutuse kindlakstegemine** II lisa liikide isendite puhul, mis on püütud väljaspool riiklikku jurisdiktsiooni olevatelt aladelt CoP20 Doc. 51	SC	Toetada otsuste eelnõude vastuvõtmist ning rakendatud otsuste väljajätmist. Märkida siiski, et dokumendis 52 esitatud otsuse 20.BB eelnõu ei ole võimalik toetada.	(+)
52.	**Sissetoomine merest** CoP20 Doc. 52	SC	Toetada otsuste eelnõude vastuvõtmist, v.a 20.BB (resolutsiooni Conf. 14.6 muudatused). Olla otsuse 20.BB eelnõuga seoses resolutsiooni taasavamise vastu. Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	(+)
53.	Materjalid CITESis loetletud liikide isendite **identifitseerimiseks** CoP20 Doc. 53	AC, PC	Toetada otsuseid ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
54.	**Puidu** ja muude puittoodete **identifitseerimine** CoP20 Doc. 54	SC	Toetada otsuste 19.146–19.148 muudatusi ning uut otsuse 20.AA eelnõu.	+
55.	**Tehingu eesmärgi koodid** CoP20 Doc. 55	SC	Toetada volitusi, kuid mitte toetada koodi „P“ kavandatud määratlust.	(-)
56.	**Elektroonilised süsteemid** ja infotehnoloogia ning lubade autentimine ja kontroll			

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
	56.1	Alalise komitee aruanne CoP20 Doc. 56.1	SC	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist. Otsused peavad aga olema kooskõlas dokumendis 56.2 esitatud muudatusettepanekutega. Toetada CITESi sekretariaadi muudatusettepanekut lisada lubasid ja sertifikaate käsitleva resolutsiooni Conf. 12.3 (Rev CoP19) punkti 3 alapunkti d viide suunistele CITESi lubadel/sertifikaatidel kahemõõtmeliste (2D) vöötkoodide kasutamise kohta.	(+)
	56.2	Ühel andmevahetuskeskusel põhinev mudel CITESi lubasid puudutava teabe vahetamiseks CoP20 Doc. 56.2	Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik ning Šveits	Toetada otsuste muudatusi, sealhulgas CITESi sekretariaadi ettepandud redaktsioonilisi muudatusi. Tagada, et keskuse mudeli kasutamise teostatavuse ja võimaluste hindamisel võetakse arvesse olemasolevaid piirkondlikke keskusi või selliseid keskusi, mis luuakse enne CITESi ülemaailmse keskuse töölerakendamist.	+
57.	**Resolutsiooni Conf. 8.13** (Rev. CoP17), milles käsitletakse kodeeritud mikrokiipide kasutamist elusloomade märgistamiseks kaubanduses, läbivaatamine CoP20 Doc. 57		SC	Toetada otsuste eelnõusid, sealhulgas täiendust „olenevalt välistest ressurssidest“, sekretariaadi poolt ette pandud kujul.	+
58.	Riskihindamine ja -analüüs CITESis loetletud liikidega seotud **piirikontrollide** puhul CoP20 Doc. 58		SC	Toetada suuniste vastuvõtmist; kui vastuvõtmine luhtub, toetada otsuste 19.153–19.155 kehtivuse pikendamist, võimaldamaks viimistlemist.	+
59.	**Varud** CoP20 Doc. 59		SC	Toetada resolutsioonide muudatusi. Mitte toetada mõiste „varud“ kavandatud määratlust, välja arvatud juhul, kui viide „seaduslikult ladustatusele“ jäetakse välja ja lisatakse sõnad „[mis on] muuseumide, teadusasutuste … käes“. Toetada vaid üht osa sekretariaadi pakutud määratluse muudatusest. Valitsuse valduses olevate varudega seotud erikohustuste täpsustamine on vastuvõetav. Täiendust „ja kui see on mõne resolutsiooni või otsusega ette nähtud, siis eraomandis olevatest [varudest]“ ei tohiks vastu võtta.	(+)

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja [1]	Märkused	Seisukoht
60.	Elusisendite transport CoP20 Doc. 60	SC	Toetada rakendatud otsuste 19.158 ja 19.159 väljajätmist. Otsuse 20. AA eelnõu suhtes jäetakse seisukoht lahtiseks.	0
61.	Metsloomade diagnostikas kasutatavate proovide ja muusikariistade **kiire liikumine** CoP20 Doc. 61	SC	Toetada otsuste eelnõusid, kuid tagada, et nende rakendamine sõltub vahendite kättesaadavusest. Toetada otsuse 19.160 väljajätmist.	(+)
62.	**Biotehnoloogia** abil toodetud isendid CoP20 Doc. 62	SC	Toetada otsuste 19.161–19.163 kehtivuse pikendamist.	+
63.	Mõiste **„asjakohased ja vastuvõetavad sihtkohad“** määratlus CoP20 Doc. 63	SC, konsulteerides AC juhatajaga	Toetada otsuste 19.164–19.166 kehtivuse pikendamist.	+
64.	**Konfiskeeritud isendite kõrvaldamine**			
	64.1 **Alalise komitee** aruanne CoP20 Doc. 64.1	SC	Toetada resolutsiooni Conf. 17.8 muudatusi ja otsuste säilitamist ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
	64.2 **Resolutsiooni Conf. 17.8** (Rev. CoP19) CoP20 Doc. 64.2	Keenia	Mitte toetada ettepanekut selle praegusel kujul. Nii terminoloogia kui ka loomade teadusasutustesse üleviimise osas eeldab ettepanek hoolikat analüüsi ja arutelu, mis ei ole 20. istungjärgul tõenäoliselt võimalik.	(-)
	64.3 Konfiskeeritud elusisenditele elupaika pakkuvate asutuste vabatahtlik register CoP20 Doc. 64.3	Ameerika Ühendriigid ja Nigeeria	Mitte toetada ettepanekut, kuna sellel on negatiivsed tagajärjed liikide kaitsele ja nõuete järgimise tagamisele.	—

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
65.	**Kaubeldava kaaviari märgistamise süsteem** CoP20 Doc. 65		SC	Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	+
66.	**Kivikorallidega kauplemine**				
	66.1	**Alalise komitee** aruanne CoP20 Doc. 66.1	SC	Toetada resolutsiooni Conf. 11.10 ja Conf. 9.6. muudatusi. Soovitada SC-le suunatud otsuse 19.178 puhul AC kaasamist. Teha ettepanek, et 20. istungjärgul tuleks kaaluda täiendava aruandeühiku lisamist, et kajastada mitte ainult eluskorallide arvu, vaid ka nende suurust.	(+)
	66.2	**Sootult paljundatud kivikorallidega kauplemine** CoP20 Doc. 66.2	Austraalia	Toetada resolutsiooni Conf. 11.10 (Rev. CoP15) muudatusi, sealhulgas sootu paljundamise teel vangistuses sündinud ja kasvatatud korallide uusi määratlusi.	+
Erandid ja kaubanduse erisätted					
67.	**Mitte vabast loodusest pärit looma- ja taimeisenditega kauplemisega seotud CITESi sätete läbivaatamine**				
	67.1	Alalise komitee aruanne CoP20 Doc. 67.1	SC	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
	67.2	Veeloomaliikide farmis kasvatamisega seotud kaalutlused ja soovitused CoP20 Doc. 67.2	Ameerika Ühendriigid, Mehhiko ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik	Toetada otsuste eelnõusid. Selles küsimuses tehtava töö ulatust tuleks siiski laiendada ka muudele kui veeloomaliikidele.	(+)

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
68.	**Resolutsiooni Conf. 12.10** (Rev. CoP15), milles käsitletakse I lisas loetletud loomaliike kaubanduslikel eesmärkidel vangistuses kasvatavate ettevõtete registreerimist, läbivaatamine CoP20 Doc. 68	SC	Toetada resolutsiooni Conf. 12.10 muudatusi, kuid pakkuda selguse huvides ning alalises komitees ja loomakomitees toimunud arutelude tulemuste paremaks kajastamiseks välja teatavad muudatused. Toetada rakendatud otsuse väljajätmist.	(+)
69.	Suunised mõiste **„kunstlikult paljundatud“** kohta CoP20 Doc.69	PC	Toetada otsuste vastuvõtmist ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
70.	**Fütosanitaarsertifikaatide** kasutamine kunstliku paljundamise sertifikaatidena CoP20 Doc. 70	SC juhataja, konsulteerides PC juhataja ja sekretariaadiga	Mitte toetada, kuna teave on ajakohane ning selle küsimuse edasi uurimine ei ole põhjendatud.	—
Liikide kaitse ja nendega kauplemine				
71.	**I lisas loetletud liike käsitlev hindamine** CoP20 Doc. 71	AC, PC	Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	+
72.	**Teave rahvusvahelisest kaubandusest mõjutatud väljasuremisohus liikide kindlakstegemiseks** CoP20 Doc. 72	SC	Toetada otsuseid ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
73.	**Endeemsete liikidega kauplemine** CoP20 Doc. 73	Brasiilia ja Ecuador	Mitte toetada otsuste 20.AA, 20.BB ja 20.CC eelnõusid sellisel kujul, nagu esitajad on need välja pakkunud. Kui osalised üldjoontes toetavad uuringut, võiks toetada sekretariaadi poolt ümbersõnastatud otsuste 20.BB ja 20.CC eelnõusid (uue nummerdusega vastavalt 20.AA ja 20. BB), tingimusel et neid muudetakse veelgi. Eelkõige peaksid muudatused keskenduma uuringu ulatuse kitsendamisele nii, et see hõlmaks kaubanduse tegelikku mõju endeemsetele liikidele, ning tagama, et uuringu käigus uuritakse nii nõudluse kui ka pakkumise poolt, sealhulgas päritoluriikides kehtivaid tavasid. Lisaks tuleks vältida dubleerimist muude protsessidega, eelkõige LAFiga (näiteks dokumendis 49).	(-)

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja [1]	Märkused	Seisukoht
Loomaliigid				
74.	**Lääne-Aafrika raisakotkad** (*Accipitridae spp.*) CoP20 Doc. 74	SC	Toetada läbivaadatud otsuseid.	+
75.	**Kahepaiksete** (*Amphibia spp.*) **kaitse** CoP20 Doc. 75	AC, konsulteerides SC juhatajaga	Toetada otsuseid, kuid võibolla jätta välja otsuse 20.BB punkt b (teisendustegurite tabeli väljatöötamine), kuna see ei ole tingimata vajalik.	(+)
76.	**Elevandid** (*Elephantidae spp.*)			
76.1	**Elevantide isenditega kauplemist** käsitleva resolutsiooni Conf. 10.10 (Rev. CoP19) rakendamine CoP20 Doc. 76.1	SC	Üldjoontes toetada enamikku dokumendis esitatud soovitustest. Tagada siiski üleskutse ETISe järjepideva rahastamise kindlustamiseks seeläbi, et soovitust 19.36 ei jäeta välja ning MIKE'i ja ETISe rahalise ja tegevuse jätkusuutlikkus säilitatakse, nagu on ette nähtud resolutsioonis 10.10.	(+)
76.2	**Elevandiluu siseturgude** sulgemist käsitleva resolutsiooni Conf. 10.10 (Rev. CoP19) rakendamise aspektid CoP20 Doc. 76.2	Burkina Faso, Etioopia, Niger ja Senegal	Mitte toetada soovitusi. Ebaseaduslikust elevandiluuga kauplemisest mõjutatud osaliste kindlakstegemiseks on sobivad menetlused juba kehtestatud. Lisaks ei ole otsuse 18.118 eelnõu kavandatud muudetud kujul vajalik, kuna ETISe andmed on internetis kättesaadavad ja osalistel on juba juurdepääs koondandmetele. Lisaks näib, et konventsiooniosalistele suunatud otsustes võetakse arvesse üksnes neid osalisi, kes vastasid asjaomasele teatele. Käsitleda seisukohta seoses töödokumentidega 44 ja 76.1.	—
76.3	**Elevandiluuvarud** Cop20 Doc. 76.3	Burkina Faso, Etioopia, Keenia, Niger, Nigeeria ja Senegal	Toetada resolutsiooni Conf. 10.10 muudatusi, et tagada kooskõla päevakorrapunkti 76.1 all vastu võetavate otsustega. Jätta välja otsused 18.184–18.185 ja 19.156 vajaduse tõttu arvestada sekretariaadi töökoormusega ning võtta arvesse olemasolevaid protsesse AITR, suuniseid ebaseadusliku kauplemise aastaaruande ja ETISe kohta.	(-)

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
	76.4	Aruanne ebaseadusliku elevandijahi seire (**MIKE**) kohta CoP20 Doc. 76.4	Sekretariaat	*Otsust ei ole vaja*	
	76.5	Aruanne elevantidega kauplemise infosüsteemi (**ETIS**) kohta CoP20 Doc. 76.5		Toetada soovitusi. Tagada siiski ETISe võrguanalüüsi jätkamise lisamine. Jätta välja 20.AA, kuna ebaseadusliku kaubanduse aastaaruande ja ETISe vahelist teabevahetust juba käsitletakse.	(+)
	76.6	**Aafrika elevante käsitleva dialoogikohtumise** tulemused CoP20 Doc. 76.6	SC	Toetada otsuste 19.167 ja 19.168 väljajätmist ning väljendada heameelt dialoogikohtumise tulemuste üle. Toetada otsuseid, milles enamik levilariike on kokku leppinud. Tagada, et päevakorrapunkte 44, 76.6 ja 76.7 käsitlevad otsused oleksid omavahel kooskõlas.	(+)
	76.7	Aafrika elevantide kaitse ja majandamise **jätkusuutlik rahastamine** CoP20 Doc. 76.7	Zimbabwe	Toetada ettepanekut, kui seda toetab enamik levilariike. Tagada, et seisukoht oleks kooskõlas päevakorrapunkti 76.6 puudutava seisukohaga.	(+)
77.	**Aasia suured kaslased** (*Felidae spp.*)				
	77.1	Tiigrite ja teiste I lisasse kuulutavate Aasia kaslaste kaitsmist ja nendega kauplemist käsitleva **resolutsiooni Conf. 12.5 (Rev. CoP19) rakendamine** CoP20 Doc. 77.1	Sekretariaat	Toetada selliste otsuste väljajätmist, mis on rakendatud või mis lisatakse CITESi suurte kaslastega tegeleva töökonna lõppdokumenti ja resolutsiooni Conf. 12.5 (Rev. CoP 19).	+

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
	77.2	**Vangistuses** hoitavad Aasia suured kaslased CoP20 Doc. 77 2	SC	Üldjoontes toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist. Olla vastu CITESi sekretariaadi ettepanekule jätta välja otsus 14.69. Teha ettepanek muuta otsust 20.AA, et mitte jätta eelnevalt välja väiksemaid aretusettevõtteid ja et lisada „programmid“ kaitse eesmärgil aretamise tegevuste veelgi täpsustamiseks otsuse 20. AA punktis a ning et lisada otsuse 20.AA punkti f lõppu viide „korjuste hävitamisele“. Soovitada, et lisataks viide uuele kavandatud otsusele suurte kaslastega ebaseadusliku kauplemise kohta (20.AA dokumendis CoP20 Doc. 41), et täielikult rakendada CITESi suurte kaslastega tegeleva töökonna lõppdokumenti.	(+)
78.	Inimahvid (*Hominidae spp.*)				
	78.1	**Alalise komitee** aruanne CoP20 Doc. 78.1	SC	*Otsust ei ole vaja*	
	78.2	**Elusate inimahvide** kaitse ja nendega **kauplemine** CoP20 Doc. 78.2	Uganda	Toetada otsuseid.	+
79.	**Soomusloomad** (*Manis spp.*)				
	79.1	Soomusloomade kaitset ja nendega kauplemist käsitleva resolutsiooni Conf. 17.10 (Rev. CoP19) rakendamine CoP20 Doc. 79.1		Toetada soovitusi a ja c, kuid kaaluda soovituses b osutatud otsuste eelnõudes jõulisemat sõnastust ning kaaluda vajadust töötada välja ajaliselt piiritletud ja mõõdetavad soovitused konkreetsetele osalistele, nt istungjärgusiseses töörühmas.	(+)
	79.2	Aruanne otsuste 18.238, 18.239 ja 19.200–19.204 kohta CoP20 Doc. 79.2	SC, konsulteerides AC juhataja ja sekretariaadiga	Toetada otsuste vastuvõtmist ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
80.	**Aafrika lõvid** (*Panthera leo*) CoP20 Doc. 80		SC, konsulteerides AC juhatajaga	Toetada läbivaadatud otsuseid; teha siiski ettepanekuid asjakohaste otsuste muutmiseks, et käsitleda vananenud populatsiooniandmete küsimust või andmelünki selles küsimuses.	(+)

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
81.	**Jaaguarid** (*Panthera onca*) CoP20 Doc. 81		Toetada dokumenti väikeste muudatuste korral.	(+)
82.	Suunised **leopardi** (*Panthera pardus*) jahitrofeedega **kauplemise kahjutuse kindlakstegemise** kohta CoP20 Doc. 82	AC	Toetada läbivaadatud otsuseid; on aga vaja täiendavat hindamist. Pakkuda välja täiendav sõnastus, et toetada teabe jagamist importivate riikidega.	(+)
83.	**Laululindudega** (*Passeriformes spp.*) kauplemine ja nende kaitse korraldus CoP20 Doc. 83	SC, konsulteerides AC juhatajaga	Toetada rakendatud otsuste väljajätmist. Pakkuda välja uusi otsuseid, et tagada seminari tulemuste põhjal järelmeetmete võtmine.	(+)
84.	**Ninasarvikud** (*Rhinocerotidae spp.*) CoP20 Doc. 84		Toetada soovitusi säilitada otsus 18.116. Toetada ninasarvikuid käsitlevate otsuste eelnõude vastuvõtmist. Toetada otsuste 19.115–19.122 väljajätmist.	+
85.	**Saiga** (*Saiga spp.*)			
	85.1 **Sekretariaadi** aruanne CoP20 Doc. 85.1	Sekretariaat	Toetada otsuseid. Teha ettepanek lisada levilariikidele ja importivatele konventsiooniosalistele esitatav palve jagada teavet varude arvu, varude mahu ja varudes olevate saiga isendite päritolu kohta. Sõltuvalt loetellu kandmise ettepaneku nr 3 vastuvõtmisest pakkuda välja täiendavaid otsuseid, et oleks võimalik hinnata kaubanduse mõju saiga populatsioonidele ja kehtivaid kontrollimeetmeid.	(+)
	85.2 Kasahstani ja Venemaa Föderatsiooni esitatud dokumendid CoP20 Doc. 85.2	Kasahstan, Venemaa Föderatsioon	Toetada dokumenti. Küsida siiski sekretariaadilt selgitust, kas ettepandu suurendaks sekretariaadi töökoormust.	(+)

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
Veeloomaliigid				
86.	CITESi lisades loetletud **veeloomaliigid** CoP20 Doc. 86	SC	Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	+
87.	**Angerjad** (*Anguilla spp.*) CoP20 Doc. 87	SC	Toetada resolutsiooni teksti ja otsida võimalusi seda veelgi tugevdada, eelkõige seoses nõuete järgimise tagamise meetmetega. Ei saa aga toetada otsuse 20.DD punkti b „uurida võimalusi vesiviljeluses kasvatatud euroopa angerja ja loodusliku euroopa angerja eristamise hõlbustamiseks CITESi kaubandusandmetes“.	(+)
88.	**Haid ja raid** (*Elasmobranchii spp.*)			
	88.1 **Alalise komitee** aruanne CoP20 Doc. 88.1	SC	Toetada kavandatud otsuseid ja resolutsiooni Conf. 18.7 muudatusi. Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	+
	88.2 **Süvamere varilõpusestega** kauplemist ning nende kaitset ja majandamist käsitlevate otsuste eelnõud CoP20 Doc. 89.2	Euroopa Liit, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik	*Dokumendi esitas EL*	+
89.	**Merihobukesed** (*Hippocampus spp.*) CoP20 Doc. 89	SC, konsulteerides AC juhatajaga	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist. Tuleks siiski teha täiendav hindamine, kui kuluarvestus tehakse kättesaadavaks.	(+)
90.	**Meripurade** (*Holothuridae* ja *Stichopodidae*) kaitse ja nendega kauplemine CoP20 Doc. 90	Ameerika Ühendriigid	Toetada otsuse eelnõu.	+
91.	**Suur tiibkodalane** (*Strombus gigas*) CoP20 Doc. 91	AC, konsulteerides SC juhatajaga	Toetada otsuste kehtivuse pikendamist.	+
92.	**Dekoratiivsed merekalad** CoP20 Doc. 92	AC	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
Taimeliigid				
93.	**Akvilaariad** (*Aquilaria spp.* ja *Gyrinops spp.*) CoP20 Doc. 93	SC	Toetada resolutsiooni Conf. 16.10 muudatusi ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
94.	**Viirukipuu** (*Boswellia spp.*) CoP20 Doc. 94	PC	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist. Mitte toetada sekretariaadi poolt otsuste 20.WW ja 20.XX eelnõude kohta esitatud muudatusettepanekuid, mille eesmärk on suunata need otsused koosolekule, kus osalevad vaid *Boswellia spp.* levilariigid. Otsuste eelnõud sellisel kujul, nagu need on ilma sekretariaadi muudatusteta, kajastavad viirukipuu töörühmas ja taimekomitee täiskogus toimunud arutelude käigus kujunenud keerulist ja üksikasjalikku konsensust, mille puhul ei jäetud levilariike ainsateks koosolekul osalejateks.	(+)
95.	**Roosipuuliigid** [*Leguminosae* (*Fabaceae*)] CoP20 Doc. 95	PC, konsulteerides SC juhatajaga	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
96.	**Tooted, mis sisaldavad II lisas loetletud orhideede isendeid** (*Orchidaceae spp.*) CoP20 Doc. 96	SC	Teha ettepanek jätta välja otsuse 20.BB eelnõu punktid a ja b, otsuse 20.CC eelnõu punkt a ja otsuse 20.DD eelnõu punkt a. Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	(+)
97.	**Siiltsesalpiinia** (*Paubrasilia echinata*) CoP20 Doc. 97	Sekretariaat, konsulteerides SC juhatajaga	Toetada otsuste vastuvõtmist ning rakendatud otsuste väljajätmist. Teksti võib olla vaja kohandada sõltuvalt konventsiooniosaliste konverentsi otsusest loetellu kandmise ettepaneku 46 kohta.	(+)
98.	**Aafrika puuliigid** CoP20 Doc. 98	PC	Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	+

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
99.	**Neotroopilised puuliigid** CoP20 Doc. 99	PC	Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	+
100.	**Ravim- ja aroomitaimeliikidega** kauplemine CoP20 Doc. 100	SC	Toetada otsuseid ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
Seened				
101.	**Konventsiooniosaliste konverentsi 12. istungjärgu otsuse**, mille kohaselt kohaldatakse konventsiooni seente suhtes, **rakendamisega seotud küsimuste lahendamine** (otsuste eelnõudes sisalduvate ristviidete parandamine) CoP20 Doc. 101 (Rev. 1)	Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik	Toetada otsuste vastuvõtmist.	+
Konventsiooni lisad				
102.	I ja II lisa muutmise kriteeriume käsitleva resolutsiooni Conf. 9.24 (Rev. CoP17) lisa 2B punkti A kohase **sarnasuskriteeriumi** käsitlemine CoP10 Doc. 102	Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik	Mitte toetada otsuseid dokumendis esitatud kujul. Ainult juhul, kui selge enamus toetab ettepanekut, soovitada suuniste koostamise menetluse algatamise asemel, et küsimust arutaksid AC ja PC.	—
Märked				
103.	**Märked** CoP20 Doc. 103	SC	Toetada resolutsiooni Conf. 10.13 muudatusi, tõlgendamist käsitlevat lisade jagu. Toetada otsust ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
104.	**Märge #15** CoP20 Doc. 104 A3: aruanne perekondadele *Dalbergia* ja *Guibourtia* tehtud CITESi erandite mõju kohta	Sekretariaat, konsulteerides SC asejuhatajaga	Mitte toetada soovitusi a ja b. Toetada soovitusi c ja d. Märget rakendatakse aktiivselt, see on tõhus ja erandite mõju kaitsele on väike.	—

Nr	Päevakorrapunkt		Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
105.	**Liigi ühest lisast teise üleviimise mõju**				
	105.1.	**Sekretariaadi aruanne alalise komitee taotlusel** CoP20 Doc. 105.1	Sekretariaat SC taotlusel	Toetada punkti 11 alapunktis a esitatud soovitust koos lisas 2 esitatud suuniste kavandi punkti 15 alapunkti b alapunktis i täienduse tegemisega seoses dokumentidega, mida võib kasutada eksporditõendina. Toetada lisas 1 esitatud otsust 20.AA koos mõningate muudatustega. Toetada otsuse 18.151 (rev CoP19) väljajätmist.	(+)
	105.2.	**Seadusliku kaubanduse ja kestliku kasutamise hõlbustamine üleminekuperioodidel** CoP20 Doc. 105.2	Ameerika Ühendriigid	Mitte toetada resolutsiooni 12.3 muudatusi, kuna konventsioonieelseid lube ei saa välja anda enne liigi loetellu kandmist ning tagasiulatuvaid lube või sertifikaate ei saa välja anda enne liigi loetellu kandmist. Toetada resolutsiooni 13.6 muudatusi, märkides samas, et „ülemäärases koguses omandamise“ mõiste ei ole määratletud ja et see piirang ei pruugi olla kooskõlas riigisiseste õigusaktidega.	(-)
106.	**CITESis loetletud puuliikide isenditega kauplemise infosüsteem** CoP20 Doc. 106		SC	Toetada asjaomaste rakendatud otsuste väljajätmist.	+
107.	**Olemasolevate ja kavandatud märgete mitteametlik läbivaatamise mehhanism** CoP20 Doc. 107		SC	Toetada otsuste eelnõusid ning rakendatud otsuste väljajätmist.	+
108.	**Orhideede isendid, mille suhtes kehtib märke #4 g kohane erand** CoP20 Doc. 108		SC	Toetada otsuste eelnõusid, kuid nõuda selget märgistamist.	+
109.	**Märge torkava aaloe** (*Aloe ferox*) **kohta** CoP20 Doc. 109		PC	Toetada rakendatud otsuste väljajätmist.	+

Nr	Päevakorrapunkt	Esitaja ([1])	Märkused	Seisukoht
Nomenklatuuriga seotud küsimused				
110.	**Standardnomenklatuur** CoP20 Doc. 110	AC, PC	Üldjoontes toetada, kuid tuleks teha teatavad muudatused seoses sibultaimede perekondadega ning tagamaks kooskõla osaliste konverentsi muude otsustega.	(+)
111.	**III lisa kannete nomenklatuur** CoP20 Doc. 111	SC	Toetada resolutsioonide muudatusi ja otsuste väljajätmist. Lisada selgesõnaline palve sekretariaadile teavitada muudatustest mõjutatud osalisi.	(+)
112.	**Kõrgemate taksonite kanded lisades** CoP20 Doc. 112	Sekretariaat	Toetada resolutsiooni Conf. 12.11 muudatusi ning asjakohaste rakendatud otsuste väljajätmist.	+
113.	**Aafrika elevantide** (*Loxodonta spp.*) **taksonoomia ja nomenklatuur** CoP20 Doc. 113	Sekretariaat SC taotlusel	Toetada otsuseid soovituses b ja resolutsiooni Conf. 10.10 muudatusi ning rakendatud otsuste väljajätmist. Soovituse a puhul on vaja rohkem teavet; tuleks küsida levilariikide seisukohti.	(+)
Lisade muutmise ettepanekud				
114.	I ja II lisa muutmise ettepanekud			
	114.1 Sekretariaadi hinnang I ja II lisa muutmise ettepanekute kohta			
	114.2 Konventsiooniosaliste märkused			
	114.3 Märkused isikutelt, kellega ametlikult konsulteeritakse			

([1]) Sekretariaat = CITESi sekretariaat
SC = alaline komitee
AC = loomakomitee
PC = taimekomitee

2. **LISADESSE KANDMISE ETTEPANEKUD**

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
LOOMALIIGID – IMETAJAD					
1.	*Damaliscus pygargus pygargus* (bontbok)	II – 0 Jätta II lisast välja.	Lõuna-Aafrika	Toetada ettepanekut jätta *Damaliscus pygargus pygargus* CITESi lisadest välja, kuna liik ei vasta enam II lisa kriteeriumidele. Märkida siiski, et hübriidimine ning elupaikade kadumine ja killustumine põhjustavad sellele liigile jätkuvalt riiklikul tasandil ohte, ning innustada Lõuna-Aafrikat jätkama asjakohaste meetmete tugevdamist, sealhulgas metapopulatsioonide haldamise kava väljatöötamist.	+
2.	*Gazella dorcas* (dorkasgasell)	0 – II Kanda II lisasse.	Benin, Burkina Faso, Mali, Mauritaania, Niger, Nigeeria, Senegal, Sudaan, Tuneesia	Toetada ettepanekut, kui ettepanekut toetavad ka levilariigid, kes ei ole esitajad.	(+)

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
3.	*Saiga tatarica* (saiga)	Muuta märget, lisades fraasi „välja arvatud *Saiga tatarica* Kasahstani populatsiooni isendid“.	Kasahstan	Tunnistada Kasahstani populatsiooni kaitse alast edu ja selle populatsiooni märkimisväärset kasvu ning leppida põhimõtteliselt kokku, et hästi reguleeritud kaubandus populatsiooni tõenäoliselt ei kahjusta. Siiski on vaja täiendavaid kaitsemeetmeid tagamaks, et sarvedega kauplemine on kestlik ja hästi hallatud ning et see ei too kaasa teistest populatsioonidest ebaseaduslikult omandatud isendite päritolu varjamist. Seetõttu saab ettepanekut toetada ainult juhul, kui see piirdub Kasahstanist pärit juba varudesse kantud ja nõuetekohaselt märgistatud sarvede ühekordse müügiga, ja tingimusel, et sekretariaat kontrollib eelnevalt alalise komiteega konsulteerides, kas Kasahstanis on kehtestatud piisavad kontrollimehhanismid, ning kui see hõlmab võimalust lõpetada kauplemine, kui esineb nõuetele mittevastavusi või tõendeid selle kohta, et kaubandus avaldab looduslikele populatsioonidele kahjulikku mõju. Importivad riigid peaksid samuti kehtestama piisavad kontrollimehhanismid. Lisada WD 85.1 täiendavate otsuste kaudu aruandlusnõuded, et hinnata kaubanduse mõju looduslikele populatsioonidele, sealhulgas mõju väiksematele populatsioonidele teistes levilariikides ja ka alamliigile *Saiga borealis*, ning seda, kas Kasahstani ja peamiste tarbijariikide kontrollimehhanismid on piisavalt tugevad, et hoida ära isendite päritolu varjamist ja lünki, mis võimaldavad ebaseaduslikku kauplemist.	(-)

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
4.	*Giraffa camelopardalis* (kaelkirjak)	Jätta II lisast välja Angola, Botswana, eSwatini, Malawi, Mosambiigi, Namiibia, Lõuna-Aafrika ja Zimbabwe populatsioonid.	Lõuna-Aafrika, Namiibia, Tansaania Ühendvabariik, Zimbabwe	Ettepanekuga seotud levilariikide populatsioonide puhul on suundumus positiivne ja neid ei peeta kaubandusest ohustatuks. Siiski on vaja täiendavat teavet ja analüüsi, eelkõige seoses ettepaneku mõjuga loetelu kande rakendamisele teiste populatsioonide puhul. Lisaks tuleb arvesse võtta hiljutisi muudatusi perekonna taksonoomias.	0
5.	*Okapia johnstoni* (okaapi)	0 – I Kanda I lisasse.	Kongo Demokraatlik Vabariik	Bioloogilised kriteeriumid on täidetud. Esitajalt tuleks küsida lisateavet rahvusvahelise kaubanduse ulatuse kohta.	(+)
6.	*Hyaena hyaena* (vööthüään)	0 – I Kanda I lisasse.	Iisrael, Tadžikistan	Ettepanekus ei tõendata, et liik vastab I lisasse kandmise kriteeriumidele.	—
7.	*Arctocephalus townsendi* (kalifornia merikaru)	I – II Viia üle I lisast II lisasse	Ameerika Ühendriigid, Mehhiko	Ettepanekus on tõendatud, et liik ei vasta enam I lisa kriteeriumidele.	+
8.	*Monachus tropicalis* (kariibi munkhüljes)	I – 0 Jätta I lisast välja.	Ameerika Ühendriigid, Mehhiko	Ettepanekus on tõendatud, et liik ei vasta enam CITESi loeteludesse kandmise kriteeriumidele. Liik on välja surnud.	+

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
9.	*Ceratotherium simum simum* (lõuna-aafrika laimokk-ninasarvik, lõuna valge-ninasarvik)	Muuta II lisasse kantud *Ceratotherium simum simum*'i Namiibia populatsiooni märget, et lubada rahvusvaheline kauplemine üksnes: a) elusloomadega nende *in situ* kaitse eesmärgil; b) jahitrofeedega, ning c) kauplemine riigist pärit ninasarvikusarvede varudega, mis kuuluvad valitsusele ja eramaaomanikele (v.a konfiskeeritud ninasarvikusarved ja teadmata päritoluga ninasarvikusarved), kui on täidetud järgmised tingimused: i) tegemist on ainult valitsuse poolt registreeritud varudega; ii) tegemist on ainult RHODISe sertifikaadiga sarvedega; iii) üksnes kaubanduspartneritele, kelle puhul on sekretariaat koostöös alalise komiteega kontrollinud, et neil on piisavad riigisisesed õigusaktid ja omamaise kaubanduse järelevalve, ning iv) mitte enne, kui sekretariaat on kindlaks teinud eeldatavad importivad riigid ja registreeritud varud. Kõiki teisi isendeid käsitatakse I lisasse kuuluvate liikide isenditena ning nendega kauplemist reguleeritakse sellele vastavalt.	Namiibia	Ettepanekut ei tuleks toetada, välja arvatud juhul, kui selle kohaldamisala märkimisväärselt piiratakse ja eelkõige jäetakse välja ninasarvikusarvedega kauplemine ning lisatakse elusloomadega kauplemist puudutavad täiendavad kaitsemeetmed. Toetada vaid juhul, kui lisatakse uuesti fraas „elusloomadega vaid nende *in situ* kaitse eesmärgil ainult *Ceratotherium simum*'i looduslikul ja ajaloolisel levialal Aafrikas“.	(-)

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
10.	*Diceros bicornis* (teravmokk-ninasarvik)	*Diceros bicornis bicornis*'e Namiibia populatsiooni üleviimine I lisast II lisasse järgmise märkega: üksnes registreeritud tervete ninasarvikusarvede või nende tükkidega kauplemise lubamiseks, kui on täidetud järgmised tingimused: i) tegemist on ainult valitsusele kuuluvate riigist pärit registreeritud varudega (v. a konfiskeeritud ninasarvikusarved ja teadmata päritolu ninasarvikusarved); ii) tegemist on ainult RHODISe sertifikaadiga sarvedega; iii) üksnes kaubanduspartneritele, kelle puhul on sekretariaat koostöös alalise komiteega kontrollinud, et neil on piisavad riigisisesed õigusaktid ja omamaise kaubanduse järelevalve; iv) mitte enne, kui sekretariaat on kindlaks teinud eeldatavad importivad riigid ja registreeritud varud, ning v) asjaomase kaubanduse tulu kasutatakse üksnes ninasarvikute kaitseks ja koosluse arenguprogrammideks, mida viiakse ellu ninasarvikute levilas või sellega külgneval alal. Kõiki teisi isendeid käsitatakse I lisasse kuuluvate liikide isenditena ning nendega kauplemist reguleeritakse sellele vastavalt.	Namiibia	Mitte toetada ettepanekut, kuna sellega avataks rahvusvaheline ninasarvikusarvedega kauplemine.	—

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
11.	*Choloepus didactylus* *Choloepus hoffmanni* (kaksvarvaslaisikud)	0 – II Kanda II lisasse.	Brasiilia, Costa Rica, Panama	Loetellu kandmise kriteeriumid ei näi olevat täidetud. Nõuda lisateavet riiklike kaitsemeetmete ja *Choloepus hoffmanni* rahvusvahelise kaubanduse ulatuse ja selle mõju kohta looduslikele populatsioonidele. Kui lisateave toetab *Choloepus hoffmanni* kandmist II lisasse, tuleks lisada *Choloepus didactylus* vastavalt resolutsiooni Conf. 9.24 Rev. CoP17) 2b lisale.	0
12.	*Cercocebus chrysogaster* (kuldmangabei)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Kongo Demokraatlik Vabariik	Ettepanekus on tõendatud, et liik vastab I lisa kriteeriumidele.	+
13.	*Loxodonta africana* (aafrika elevant)	Lubada Namiibial kaubelda Namiibia Vabariigi valitsusele kuuluvate Namiibia päritolu töötlemata elevandiluu (terved võhad ja nende tükid) registreeritud varudega kaubanduslikel eesmärkidel kaubanduspartneritega, kelle puhul on CITESi sekretariaat kontrollinud, et neil on piisavad riigisisesed õigusaktid ja omamaise kaubanduse järelevalve. Sellega tagatakse, et Namiibiast imporditud elevandiluud ei reekspordita ja seda hallatakse vastavalt resolutsioonile Conf. 10.10 omamaise tootmise ja kaubanduse kohta. Lisaks anda Namiibia elevantidele täielik II lisa staatus vastavalt konventsiooni IV artiklile, mis võimaldaks reguleeritud ja seaduslikku kauplemist Namiibia elevantidest saadud toodetega, sealhulgas elevandiluuga.	Namiibia	Ettepanekut mitte toetada, kuna sellega avataks rahvusvaheline elevandiluuga kauplemine.	—

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
14.	*Loxodonta africana* (aafrika elevant)	Muuta Botswana, Namiibia, Lõuna-Aafrika ja Zimbabwe elevandipopulatsioone käsitlevat märkust A10, et ühtlustada elusate aafrika elevantidega kauplemise tingimusi (välja jäetud tekst on esitatud ~~läbi kriipsutatult~~ ja lisatud tekst allajoonitult): Lubatud on üksnes: a) jahitrofeedega kauplemine muudel kui kaubanduslikel eesmärkidel; b) elusloomadega kauplemine, kui nende sihtkoht on kohane ja vastuvõetav~~, nagu see mõiste on määratletud resolutsioonis Conf. 11.20 (Rev. CoP18), Botswanale ja Zimbabwele ning *in situ* kaitseprogrammide jaoks Namiibiale ja Lõuna-Aafrikale~~; c) nahkadega kauplemine; d) karvadega kauplemine; e) nahast toodetega kauplemine ~~kaubanduslikel või muudel kui kaubanduslikel eesmärkidel Botswanale, Namiibiale ja Lõuna-Aafrikale ning muudel kui kaubanduslikel eesmärkidel Zimbabwe~~le; f) Namiibia puhul muudel kui kaubanduslikel eesmärkidel kauplemine eraldi märgistatud ja sertifitseeritud ekipadega (valmisehete luust nikerdatud osad) ja Zimbabwe puhul kauplemine elevandiluunikerdistega ~~muudel kui kaubanduslikel eesmärkidel~~;	Botswana, Côte d'Ivoire, Kamerun, Namiibia, Zimbabwe	Ettepanek on üks 23.–26. septembril 2024 Botswanas toimunud aafrika elevandi levilariikide CITESi dialoogikohtumise tulemustest. Toetada ettepanekut, kui seda toetab enamik Aafrika levilariike.	(+)

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
		g) ~~registreeritud töötlemata elevandiluuga kauplemisel (Botswana, Namiibia, Lõuna-Aafrika ja Zimbabwe, terved võhad ja võhatükid) kehtib järgmine:~~ i) ~~üksnes riigist pärit ja valitsusele kuuluvad registreeritud varud (v. a konfiskeeritud elevandiluu ja teadmata päritolu elevandiluu);~~ ii) ~~üksnes kaubanduspartneritele, kelle puhul on sekretariaat koostöös alalise komiteega kontrollinud, et neil on piisavad riigisisesed õigusaktid ja omamaise kaubanduse järelevalve tagamaks, et imporditud elevandiluud ei reekspordita ja seda hallatakse vastavalt resolutsioonile Conf. 10.10 (Rev. CoP18) omamaise tootmise ja kaubanduse kohta;~~ iii) ~~mitte enne, kui sekretariaat on kindlaks teinud eeldatavad importivad riigid ja valitsusele kuuluvad registreeritud varud;~~ iv) ~~kaubelda võib maksimaalselt 20 000 kg (Botswana), 10 000 kg (Namiibia) ja 30 000 kg (Lõuna-Aafrika) valitsusele kuuluvatest registreeritud varudest pärit töötlemata elevandiluuga vastavalt CoP12 kokkuleppele;~~			

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
		v) ~~lisaks CoP12 raames kokku lepitud kogustele võib Botswanast, Namiibiast, Lõuna-Aafrikast ja Zimbabwest pärit enne 31. jaanuari 2007 registreeritud ja sekretariaadi poolt kontrollitud elevandiluud saata ja sellega kaubelda koos punkti g alapunktis iv osutatud elevandiluuga ning see lähetatakse ühe saadetisena sekretariaadi range järelevalve all;~~ vi) ~~kauplemistulu kasutatakse üksnes elevantide kaitseks ning koosluse kaitse- ja arenguprogrammideks, mida viiakse ellu elevantide levilas või sellega külgneval alal, ning~~ vii) ~~kaubelda võib täiendavate kogustega vastavalt punkti g alapunktile v üksnes pärast seda, kui alaline komitee on kokku leppinud, et eespool osutatud tingimused on täidetud; ning~~ h) ~~täiendavaid ettepanekuid II lisasse kantud elevantide elevandiluuga kauplemiseks ei tohi konventsiooniosaliste konverentsile saata, alates CoP14 ja lõpetades üheksa aastat pärast ühe saadetisena teostatud müügitehingut, mis peab toimuma kooskõlas punkti g alapunktidega i, ii, iii, vi ja vii. Kõnealuseid täiendavaid ettepanekuid menetletakse vastavalt otsustele 16.55 ja 14.78 (Rev. CoP16).~~			

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
		~~Sekretariaadi ettepanekul~~ Alaline komitee võib otsustada kõnealuse kauplemise osaliselt või täielikult lõpetada, kui eksportivad või importivad riigid ei täida tingimusi või kui on tõestatud kauplemise kahjulik mõju muudele elevandipopulatsioonidele. Kõiki teisi isendeid käsitatakse I lisasse kuuluvate liikide isenditena ning nendega kauplemist reguleeritakse sellele vastavalt.			
LOOMALIIGID – LINNUD					
15.	*Bycanistes spp.* *Ceratogymna spp.*	0 – II Kanda II lisasse.	Gabon, Kamerun, Kongo, Niger, Nigeeria, Senegal, Sierra Leone, Togo	Liigid vastavad II lisasse kandmise kriteeriumidele.	+
16.	*Gyps africanus* (savanni-kaeluskotkas) *Gyps rueppelli* (kõnnu-kaeluskotkas)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Benin, Burkina Faso, Burundi, Gambia, Guinea, Kamerun, Kongo, Niger, Nigeeria, Senegal, Sierra Leone, Togo, Tšaad	Liigid vastavad I lisasse kandmise kriteeriumidele.	+
17.	*Falco peregrinus* (rabapistrik)	I – II Viia üle I lisast II lisasse	Ameerika Ühendriigid, Kanada	Kuigi populatsioon kasvab ja suurem osa kauplemisest toimub tõenäoliselt ka edaspidi vangistuses kasvatatud isenditega, võib II lisasse ülekandmine suurendada nõudlust loodusest püütud lindude järele ja seega ohustada looduslikke populatsioone. Ettepanekut võiks toetada, kui sellega kaasneb loodusest püütud isendite ekspordi nullkvoot.	(-)

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
18.	*Sporophila angolensis* *Sporophila atrirostris* *Sporophila crassirostris* *Sporophila funerea* *Sporophila maximiliani* *Sporophila nuttingi* (värvulised perekonnast *Sporophila*)	Kanda *Sporophila maximiliani* I lisasse ning *Sporophila angolensis, Sporophila atrirostris, Sporophila crassirostris, Sporophila funerea* ja *Sporophila nuttingi* II lisasse.	Brasiilia	Liigid vastavad I ja II lisasse kandmise kriteeriumidele, nagu välja pakutud.	+
LOOMALIIGID – ROOMAJAD					
19.	*Caribicus warreni* (sisalik liigist *Caribicus warreni*)	0 – I Kanda I lisasse.	Dominikaani Vabariik	Soovitada loetleda II lisas nullkvoot ning paluda Dominikaani Vabariigil kanda III lisasse *Caribicus anelpistus* ja *Caribicus darlingtoni*.	(+)
20.	*Phyllurus amnicola* (geko liigist *Phyllurus amnicola*)	III – II Kanda II lisasse.	Austraalia	Toetada ettepanekut, sest loetellu kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud. Rahvusvaheline kaubandus hõlmab peamiselt vangistuses kasvatatud isendeid.	+
21.	*Phyllurus caudiannulatus* (geko liigist *Phyllurus caudiannulatus*)	III – II Kanda II lisasse.	Austraalia	Liigiga kauplemist peetakse äärmiselt haruldaseks.	0
22.	*Amblyrhynchus spp.* (Galapagose meriiguaan)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Ecuador	Mitte toetada, kuna loetellu kandmise kriteeriumid ei näi olevat täidetud.	0

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
23.	*Conolophus spp.* (Galapagose maismaaiguaan)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Ecuador	Toetada ettepanekut, mis põhineb ettevaatusprintsiibil ja viitamisel liigi rahvusvahelisele nõudlusele.	(+)
24.	*Bitis harenna* (aafrikarästik liigist *Bitis parviocula*) *Bitis parviocula* (aafrikarästik liigist *Bitis harenna*)	0 – I Kanda I lisasse.	Etioopia	Toetada, kuna bioloogilised kriteeriumid näivad olevat mõlema liigi puhul täidetud. Liigiga *Bitis parviocula* teadaolevalt kaubeldakse, kuid liigiga *Bitis harenna* kauplemise kohta ei ole kindlaid tõendeid.	(+)
25.	*Crotalus spp.* *Sistrurus spp.*	0 – II Kanda II lisasse.	Boliivia Paljurahvuseline Riik, Mehhiko	Mitte toetada ettepanekut, kuna ei ole selge, kas liikide *Crotalus ravus* ja *Crotalus lepidus* puhul on loetellu kandmise kriteeriumid täidetud. III lisasse kandmine võiks olla esimeseks asjakohaseks sammuks lõgismadude kaubanduse struktuuri mõistmisel.	—
26.	*Kinixys homeana* (kilpkonn liigist *Kinixys homeana*)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Guinea, Kamerun, Nigeeria, Togo	Toetada, sest I lisasse kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud.	+
LOOMALIIGID – KAHEPAIKSED					
27.	*Pelophylax epeiroticus* *Pelophylax lessonae* *Pelophylax ridibundus* *Pelophylax shqipericus*	0 – II Kanda II lisasse (II lisasse kandmise jõustumine lükkuks edasi 18 kuu võrra, st kuni 5. juunini 2027).	Euroopa Liit, Iisrael, Põhja-Makedoonia	ELi ettepanek (seisukoht on kindlaks määratud nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsusega (EL) 2025/1314)	

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
LOOMALIIGID – *ELASMOBRANCHII* (haid)					
28.	*Carcharhinus longimanus* (pikkuim-hallhai)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Argentina, Bahama, Brasiilia, Dominikaani Vabariik, Ecuador, Euroopa Liit, Fidži, Gabon, Honduras, Komoorid, Liibanon, Omaan, Panama, Samoa, Senegal, Seišellid, Sri Lanka, Sudaan, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, Togo	EL on kaasesitaja (seisukoht on kindlaks määratud nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsusega (EL) 2025/1314)	
29.	*Galeorhinus galeus* (supi-nugishai, supihai) *Mustelus spp.*	0 – II Kanda II lisasse.	Brasiilia, Ecuador, Euroopa Liit, Panama, Senegal	EL on kaasesitaja (seisukoht on kindlaks määratud nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsusega (EL) 2025/1314)	
30.	*Mobulidae spp.*	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Bahama, Belize, Brasiilia, Dominikaani Vabariik, Ecuador, Fidži, Gabon, Jamaica, Komoorid, Maldiivid, Panama, Samoa, Senegal, Seišellid, Sudaan, Togo	Toetada, sest I lisasse kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud.	+
31.	*Rhincodon typus* (vaalhai)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Argentina, Bahama, Bangladesh, Belize, Dominikaani Vabariik, Ecuador, Fidži, Filipiinid, Gabon, Komoorid, Maldiivid, Panama, Samoa, Senegal, Seišellid, Sri Lanka, Togo	Toetada, sest I lisasse kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud ja loetellu kandmine oleks kooskõlas liigi kaitsega rändliikide kaitse konventsiooni alusel.	+

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
32.	*Glaucostegus spp.*	Lisada järgmine märge: aastase ekspordi nullkvoodiga loodusest püütud ja kaubanduslikel eesmärkidel kaubeldavate isendite puhul.	Bangladesh, Benin, Brasiilia, Burkina Faso, Burundi, Cabo Verde, Gabon, Gambia, Guinea, Guinea-Bissau, Kesk-Aafrika Vabariik, Komoorid, Kongo, Maldiivid, Mali, Niger, Nigeeria, Panama, Sierra Leone, Sudaan, Togo	Ekspordi nullkvoodi kehtestamine on liikide arvukuse vähenemise tõttu õigustatud.	+
33.	*Rhinidae spp.* (raid sugukonnast *Rhinidae*)	Lisada järgmine märge: aastase ekspordi nullkvoodiga loodusest püütud ja kaubanduslikel eesmärkidel kaubeldavate isendite puhul.	Bangladesh, Benin, Brasiilia, Burkina Faso, Burundi, Gabon, Gambia, Guinea, Guinea-Bissau, Kesk-Aafrika Vabariik, Komoorid, Kongo, Maldiivid, Mali, Niger, Nigeeria, Panama, Senegal, Sierra Leone, Sudaan, Togo	Ekspordi nullkvoodi kehtestamine on liikide arvukuse vähenemise tõttu õigustatud.	+
34.	*Centrophoridae spp.*	Kanda II lisasse.	Brasiilia, Dominikaani Vabariik, Ecuador, Euroopa Liit, Komoorid, Liibanon, Nigeeria, Panama, Senegal, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, Süüria Araabia Vabariik	ELi ettepanek (seisukoht on kindlaks määratud nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsusega (EL) 2025/1314)	
LOOMALIIGID – ACTINOPTERI					
35.	*Anguilla spp.*	0 – II Kanda II lisasse (jõustumine lükkuks edasi 18 kuu võrra, st kuni 5. juunini 2027).	Euroopa Liit, Honduras, Panama	ELi ettepanek (seisukoht on kindlaks määratud nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsusega (EL) 2025/1314)	

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
LOOMALIIGID – MERIPURAD					
36.	*Actinopyga echinites* *Actinopyga lecanora* *Actinopyga mauritiana* *Actinopyga miliaris* *Actinopyga palauensis* *Actinopyga varians*	0 – II Kanda II lisasse.	Euroopa Liit	ELi ettepanek (seisukoht on kindlaks määratud nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsusega (EL) 2025/1314)	
37.	*Holothuria lessoni* (kalad liigist *Holothuria lessoni*)	0 – II Kanda II lisasse.	Euroopa Liit	ELi ettepanek (seisukoht on kindlaks määratud nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsusega (EL) 2025/1314)	
LOOMALIIGID – lülijalgsed					
38.	*Acanthoscurria chacoana* *Acanthoscurria insubtilis* *Acanthoscurria musculosa* *Acanthoscurria theraphosoides* *Avicularia hirschii* *Avicularia rufa* *Avicularia avicularia* *Catumiri argentinense* *Cyriocosmus berate* *Cyriocosmus perezmilesi* *Grammostola rosea* *Hapalotremus albipes* *Holothele longipes* *Pamphobeteus antinous* *Umbyquyra acuminatum*	0 – II Kanda II lisasse.	Argentina, Boliivia Paljurahvuseline Riik, Panama	Näib, et liigid ei vasta loetellu kandmise kriteeriumidele. Mõne liigi kandmine III lisasse levilariikide poolt võib anda vajalikku teavet looduslike isenditega kauplemise ja selle mõju kohta.	(-)

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
FAUNA – LIMUSED					
39.	*Haliotis midae* (merikõrv liigist *Haliotis midae*)	Kanda II lisasse Lõuna-Aafrika populatsioon märkega „ainult kuivatatud isendid“.	Lõuna-Aafrika	Loetellu kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud. Siiski tundub, et ettepanek ei ole konventsiooni tekstiga kooskõlas.	—
TAIMELIIGID					
40.	*Panax quinquefolius* (ameerika ženšenn)	Muuta märget #3, et teha erand *Panax quinquefolius*'e kunstlikult paljundatud taimedest saadud õhukeselt viilutatud juurtest valmistoodetele, mis on pakendatud ja valmis jaemüügiks.	Ameerika Ühendriigid	Mitte toetada ettepanekut selle praegusel kujul. Muudatusettepanek võib suurendada riski, et kaubeldakse loodusest pärit liikidega, varjates nende päritolu. Kavandatud erandit saab rakendada ja selle täitmist kontrollida ainult juhul, kui kehtestatakse ka selged märgistamisnõuded, mis näitavad, et taimed on saadud kunstliku paljundamisega, või muud dokumendid taimede kasvatamise kohta. Sellest tulenevalt saaks EL toetada sekretariaadi märkust tema hinnangus, mis on esitatud CoP20 dokumendis 114.1.	(-)
41.	*Jubaea chilensis* (meepalm)	0 – I Kanda I lisasse.	Tšiili	Toetada, sest I lisasse kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud.	+
42.	*Beaucarnea glassiana* *Beaucarnea hookeri* (bokarnad)	Kanda II lisasse osana perekonna *Beaucarnea spp*. kandest.	Mehhiko, Šveits	Toetada, sest I lisasse kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud.	+
43.	*Commiphora wightii* (india mürripuu)	0 – II Kanda II lisasse.	Euroopa Liit	ELi ettepanek (seisukoht on kindlaks määratud nõukogu 23. juuni 2025. aasta otsusega (EL) 2025/1314)	

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
44.	*Euphorbia bupleurifolia* (jänesekõrv-piimalill)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Lõuna-Aafrika	Toetada, sest I lisasse kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud.	+
45.	*Afzelia bipindensis* (puuliik *Afzelia bipindensis*)	Jätta II lisast välja Ekvatoriaal-Guinea, Gaboni, Kameruni, Kesk-Aafrika Vabariigi, Kongo ja Kongo Demokraatliku Vabariigi populatsioonid.	Burundi, Ekvatoriaal-Guinea, Gabon, Kamerun, Kesk-Aafrika Vabariik, Kongo, Kongo Demokraatlik Vabariik	Liik vastab jätkuvalt II lisasse kandmise kriteeriumidele.	—
46.	*Paubrasilia echinata* (siiltsesalpiinia)	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Brasiilia	Tunnistada vajadust tugevdada jõupingutusi *Paubrasilia* kaitsmiseks, tunnistades samal ajal *Paubrasilia* tähtsust muusikariistade jaoks. Seoses registreerimata varudega võiks EL teha ettepaneku, et konventsiooniosalised peavad saatma ajakohastatud teabe riiklike varude kohta CITESi sekretariaadile enne alalise komitee 81. istungit (2026. aasta lõpus) või osaliste konverentsi 21. istungjärku. I lisasse kandmine, nagu algselt ette pandi, ei lahenda tõenäoliselt ebaseadusliku kaubandusega seoses tuvastatud probleeme. Võimalik toetada lahendust II lisa raames, kui samal ajal tugevdatakse kontrolli ja pakutakse välja lahendus reisivatele muusikutele. Enne ettepaneku vastuvõtmist on vaja teha täiendavat tööd, mis nõuab täiendavaid arutelusid ettepaneku esitajaga.	0
47.	*Pterocarpus soyauxii* (aafrika tiibviljak)	Jätta II lisast välja Angola, Ekvatoriaal-Guinea, Gaboni, Kameruni, Kesk-Aafrika Vabariigi, Kongo ja Kongo Demokraatliku Vabariigi populatsioonid.	Burundi, Ekvatoriaal-Guinea, Gabon, Kamerun, Kesk-Aafrika Vabariik, Kongo, Kongo Demokraatlik Vabariik	Liik vastab jätkuvalt II lisasse kandmise kriteeriumidele.	—

Nr	Takson/üksikasjad	Ettepanek	Esitaja	Märkused	Seisukoht
48.	*Aloe bergeriana* *Aloe jeppeae* *Aloe subspicata* *Aloe welwitschii*	Muuta *Aloe spp.* kannet II lisas, et lisada neli varem loetellu kandmata perekonda *Chortolirion* kuulunud liiki, mis nüüd kuuluvad *Aloe* alajakku *Chortolirion*, nimelt *Aloe bergeriana*, *Aloe jeppeae*, *Aloe subspicata* ja *Aloe Welwitschia*.	Lõuna-Aafrika, Šveits, Zimbabwe	Toetada, sest I lisasse kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud.	+
49.	*Podocarpus parlatorei* (Parlatore kivijugapuu)	I – II Viia üle I lisast II lisasse	Argentina	Mitte toetada, välja arvatud juhul, kui esitatakse andmed Boliivia populatsiooni kohta.	(-)
50.	*Avonia quinaria*	II – I Viia II lisast üle I lisasse.	Lõuna-Aafrika	Toetada, sest I lisasse kandmise kriteeriumid näivad olevat täidetud.	+
51.	*Aloe ferox* *Euphorbia antisyphilitica*	Muuta märget #4 järgmiselt: f) *Aloe ferox*'i ja *Euphorbia antisyphilitica* valmistooted~~, mis on pakendatud ja valmis jaemüügiks~~;	Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik	Toetada, sest väike muudatus lihtsustab ja selgitab märke teksti ilma kohaldamisala või tähendust muutmata.	+

ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2025/2437/oj